

2. Білявська Ю. В., Білявський В. М. Управління талантами в епоху глобальної нестабільності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2022. Вип. 52. С. 38–43. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2022-52-9>.

3. Драган О. І., Пилипенко М. Л. Розвиток управління талантами в системі менеджменту персоналу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 33. С. 318–323. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-52>.

4. Полторак А. С. Позитивна психологія як інструмент мотивації персоналу підприємств. *Modern Economics*. 2023. № 38(2023). С. 132-138. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-20).

УДК 338.242.2:658

Дергач Яна Олександрівна

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Полторак Анастасія Сергіївна

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування

Миколаївський національний аграрний університет

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ВИРОБНИЧИХ КОМПАНІЯХ

Виробничі підприємства України функціонують в умовах воєнного стану, дефіциту ресурсів, кадрових втрат і жорсткої конкуренції. Це генерує кризові ситуації, які вимагають швидких управлінських рішень і постійної адаптації. Антикризовий менеджмент дозволяє не лише долати труднощі, а й заздалегідь нівелювати наявні ризики роблячи діяльність компанії більш стійкою та орієнтованою на розвиток. Так, проблема розвитку антикризового менеджменту у виробничих компаніях України є вкрай актуальною.

Антикризове управління підприємством науковці інтерпретують як цілеспрямований, систематичний та безперервний процес впливу на керовану підсистему в умовах деформації або кризового функціонування. Він охоплює прогнозування потенційних криз, діагностику їхніх проявів та реалізацію заходів фінансово-економічного оздоровлення. Ключова мета полягає в усуненні або мінімізації збиткових векторів, відновленні платоспроможності, фінансової стійкості та підвищенні конкурентоспроможності [1, с. 17].

Наслідки поточної кризи генерують значні виклики, вимагаючи ретельного стратегічного планування та підвищеної стійкості для відновлення економічної системи. Хоча достовірні прогнози економічного відновлення залежать від тривалості активних конфліктних дій, вже очевидні певні негативні макроекономічні наслідки:

1. Різке зниження рівня ВВП та зростання бюджетного дефіциту. Кризові явища абсорбують значні обсяги капіталу. Деструкції зазнали великі промислові об'єкти, що формували вагому частку валового внутрішнього продукту.

2. Скорочення людського капіталу. Масова міграція висококваліфікованих фахівців деструктивно вплинула на трудові ресурси.

3. Виникнення дефіциту продовольства. Значні площі сільськогосподарських угідь не були задіяні у посівній кампанії.

4. Зростання рівня безробіття, спричинене втратою виробничих потужностей та конкурентним тиском на ринку праці через переміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) [2, с. 4].

Діагностика вітчизняних підприємств засвідчує погіршення показників, спричинене системними проблемами: низька інноваційна активність, кадровий дефіцит та недостатнє стимулювання персоналу. Ігнорування принципів антикризового менеджменту та слабка діагностика кризових причин призводять до стагнації [3, с. 6].

Виробничо-технологічна криза визначається як дестабілізаційний стан, що супроводжується критичними збоями у виробничій підсистемі. Основними ринковими стратегіями виходу з локальної виробничої кризи є: продуктова модернізація; розширення ринкових меж; переорієнтація виробничої підсистеми на випуск нового спорідненого продукту; освоєння виробництва принципово нового продукту [4].

Вибір стратегії ґрунтується на ситуаційних факторах. Обмежений доступ до ресурсних ринків лімітує можливості реструктуризації, детермінуючи вибір стратегій, сфокусованих на виживанні (підтримка традиційного асортименту). Наявність ресурсів, навпаки, надає можливість експансії та розробки інноваційних продуктів.

Отже, антикризовий менеджмент у виробничих компаніях повинен мати випереджальний та ресурсно-орієнтований характер. Успішне подолання кризи безпосередньо залежить від якості управлінських рішень щодо доступу до ресурсів та диверсифікації діяльності. Діагностика системних проблем (низька інноваційна активність, кадровий дефіцит) вимагає стратегічного вибору ринкових векторів розвитку, де обмежені ресурси диктують стратегії виживання, а наявність ресурсів відкриває шлях до експансії та технологічного перепрофілювання.

Список використаних джерел

1. Гудзь О.Є., Старинець О.Г. Парадигма побудови системи антикризового управління підприємством. *«Економіка. Менеджмент. Бізнес»*. 2017. №1 (19). С. 11-19.

2. Лебедева Н.А. Антикризовий менеджмент маркетинг як стратегія розвитку бізнесу в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. С.8. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-171>.

3. Гудзь О.Є., Кузьменко О.П. Антикризовий менеджмент підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. №1 (35). С. 4-8.

4. Полторак А. С. Фінансовий механізм антикризового регулювання промисловим підприємством. *Modern economics*. 2017. № 5. С. 81–88.

УДК 330.3: 658.5

Душин Богдан Олександрович

аспірант

Васильєва Олена Олексіївна

доктор економічних наук, професор

НУ «Запорізька політехніка»

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Зі зміною реалій сьогодення виникає потреба у подоланні нових викликів для підприємств малого та середнього бізнесу. Одним із ключових факторів успіху стає цифрова трансформація — процес глибоких змін у бізнес-моделях, управлінні, виробництві та взаємодії з клієнтами за допомогою цифрових технологій [1, с. 184]. У той же час концепція сталого розвитку передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних цілей. Тому дослідження впливу цифровізації на сталий розвиток підприємств малого та середнього бізнесу (МСБ) набуває особливої актуальності в умовах сучасних кризових викликів та європейської інтеграції України.

Зазначимо, що цифрова трансформація охоплює впровадження таких технологій, як хмарні сервіси, штучний інтелект, аналітика великих даних, автоматизація бізнес-процесів, CRM- і ERP-системи, електронна комерція тощо [2, с. 285]. Для малих і середніх підприємств цифрові інструменти відкривають нові можливості для зниження витрат, оптимізації операцій та розширення ринків збуту.

Завдяки цифровізації підприємства можуть:

- ефективніше управляти ресурсами через аналітичні системи та автоматизований облік;
- поліпшити комунікацію з клієнтами через соціальні мережі, чат-боти, CRM;
- забезпечити прозорість і швидкість фінансових операцій через фінтех-рішення;
- адаптувати бізнес до віддаленої роботи та онлайн-торгівлі;
- розвивати нові бізнес-моделі, орієнтовані на дані (data-driven business).